

Research Paper

The mediating role of belongingness in the relationship between family psychological adjustment and psychological status (depression, defeat and entrapment) of adolescent girls during the outbreak of Covid-19

Ahmadreza Kiani ^{1*}, Yasaman Jamshidian Naeini ², Masoud Asadi ³ & Ramin Ajdari ⁴

1. Associate Professor, Department of Counselling, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.
2. Ph.D. student, department of Counselling, Department of Counselling, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.
3. Assistant Professor, Department of Psychology and Educational Sciences, faculty of Humanities, Arak University, Arak, Iran.
4. M.A. in Human Resource Management, Rasht Branch, Islamic Azad University, Rasht, Iran.

Citation: Kiani, A., Jamshidian Naeini, N., Asadi, M. & Ajdari, R. (2023). [The mediating role of belongingness in the relationship between family psychological adjustment and psychological status (depression, defeat and entrapment) of adolescent girls during the outbreak of Covid-19 (Persian)]. *Journal of School Psychology and Institutions*, 12 (1):84-97. <https://doi.org/10.22098/jsp.2023.2215>

doi: 10.22098/jsp.2023.2215

Article Info:

Received: 2022/01/24

Accepted: 2023/05/07

Available Online: 2023/06/11

Key words:

Girl, depression, defeat, entrapment, belongingness.

ABSTRACT

Objective: The aim of the present study was to investigate the mediating role of the belongingness in the relationship between family psychological adjustment and psychological status (depression, defeat and entrapment) of adolescent girls during the outbreak of Covid-19.

Methods: The method of the present study was correlational using a structural model. The population of this study consisted of all female high school students in Ardabil in 2021 of whom 700 students were randomly selected as a sample and completed the questionnaires. The instruments included the Interpersonal Needs Questionnaire, the short Defeat and Entrapment Scale, the Patient Health Questionnaire and the Family Psychological Adjustment Questionnaire. For descriptive analysis, we used frequency, percentage, mean and standard deviation and for the inferential analyses while examining the assumption of normality using Kolmogorov test in SPSS-25 software, we used path analysis in SMARTPLS software.

Results: The results showed that the direct effects of family psychological status on belonging, depression, defeat and entrapment are significant ($p < 0.01$). The mediating role of belongingness in the relationship between family psychological status and depression, defeat and entrapment was also confirmed ($p < 0.01$). The total effect of psychological status on depression, defeat and entrapment was confirmed ($p < 0.01$). The goodness indicators of the data fit indicated the proper fit of the model.

Conclusion: It is concluded from these results that psychological adjustment of the family has a very significant role in the mental health of adolescent girls and this role becomes more prominent through mediation of belongingness. In the first step, family-level intervention is needed to promote girls' mental health.

Extended Abstract

1. Introduction

In December 2019, a viral illness was reported in Wuhan, China. The cause of this disease was a new and genetically modified virus from the family of coronaviruses called COV-2, which was named Covid 19 disease

(Zhang et al., 2020). The death rate from the virus is estimated at 3.4 percent (Nickbakhsh et al., 2020) and the lack of any definitive treatment or prevention and the prediction of some epidemiologists that at least 60% of the population is infected with the disease, stress and have caused great concern in communities (Allah Tavakoli, 2020). Epidemic disease is not only a cause for concern for physical health; it also causes a number of psychological illnesses, including stress and anxiety (Lai et al., 2019).

*Corresponding Author:

Ahmadreza Kiani

Address: Associate Professor, Department of Counselling, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.

Tel: +98 (45) 31505642

E-mail: a.kiani@uma.ac.ir

The World Health Organization (Li et al., 2020) has identified this disease as a major threat to physical and mental health, as the outbreak of Covid-19 disease has changed the daily and normal life of families, and in particular, has affected the lifestyle of families. Studies have shown that corona disease affect mental health (mental illness, depression, and post-traumatic stress disorder) of individuals (Cao et al., 2020).

Feelings of defeat and entrapment are one of the most common factors that increased in corona period. Wise (2020) has shown in his research that the symptoms of anxiety, defeat levels and entrapment change during the outbreak of Covid-19 virus. The concept of defeat and entrapment is strongly related to the concept of helplessness (Tarsafi et al., 2015). Studies have shown that Covid-19 affects mental health (anxiety, depression and post-traumatic stress disorder) (Cao et al., 2020). The results of another study (Zhang et al., 2020) showed that the prevalence of anxiety, depression and stress during Covid-19 disease is higher in women than men.

Social distancing interventions have increased social loneliness and isolation, and this has weakened social connections (Reger et al., 2020). This has increased the lack of belonging. Lack of belonging means feeling disconnected and lacking meaningful relationships with others. It should be noted that although neutral belonging or non-belonging overlaps with loneliness. As mentioned, most research has looked at the physical consequences of Covid-19 disease. Those who have dealt with the psychological consequences of this phenomenon have paid more attention to the consequences of this disease in the individual domain and less research has paid attention to the impact of its consequences in the field of family psychology. For example, one study found that of the many studies on Covid-19, only five studies directly and specifically examined mental health delivery strategies for patients with Covid-19 disease (Rajkumar, 2020). In this research, only mental health in general has been studied and its exact consequences and treatment strategies for the family have not been mentioned.

According to the above, the aim of the present study was to investigate the mediating role of belongingness in the relationship between psychological adjustment of the family and psychological status (depression, feelings of defeat and entrapment) of adolescent girls during the outbreak of Covid-19 virus.

2. Materials and Methods

The population of this study consisted of all female high school students in Ardabil in 2021, of whom 700 students were randomly selected as sample and completed the questionnaires. The questionnaires were set up on the Porsline site. Then, the researcher, by visiting the schools in person and coordinating with the school principals, provided them with the questionnaire link and asked them to provide this link to the students in WhatsApp, PC or Shad software, so that they could complete the questionnaires. The inclusion criteria were employment in the secondary level of education. At the beginning of administering the questionnaire, explanations about informed consent and ethical issues were given and it was said that those who do not want to complete the questionnaire can skip that.

For descriptive analyses, frequency, percentage, mean and standard deviation was used, and for inferential analyses, path analysis was used in SMARTPLS software, (Roldán & Sánchez-Franco, 2012), since some of the variables in the present study did not have a normal distribution, this software was suitable. The research instruments included Interpersonal Needs Questionnaire (INQ), the Short Defeat and Entrapment Scale, Patient Health Questionnaire (2), and family psychological adjustment questionnaire.

3. Results

The mean scores of the variables of family psychological adjustment, belonging, depression, entrapment and defeat, respectively, were 116.46, 23.85, 4.42, 7.99, and 7.35.

Table 1. Direct, indirect and total effects of research variables

Direct Effects			
Direct effects paths	β	T	P
Belongingness -> Depression	-0.27	6.77	0.0001
Belongingness -> Entrapment	-0.23	5/84	0.0001
Belongingness -> Defeat	-0.25	6.35	0.0001
Family Psy Adjustment -> Belonging	0.51	17.15	0.0001
Family Psy Adjustment -> Depression	-0.4	10.33	0.0001
Family Psy Adjustment -> Entrapment	-0.41	9.06	0.0001
Family Psy Adjustment -> Defeat	-0.41	9.14	0.0001
Belonging -> Depression	-0.27	6.77	0.0001
Indirect effects			
Family Psy Adjustment -> Belonging -> Depression	-0.14	6.23	0.0001
Family Psy Adjustment -> Belonging -> Entrapment	-0.12	5.28	0.0001
Family Psy Adjustment -> Belonging -> Defeat	-0.12	5.78	0.0001
Total Effect			
Total Effect Paths	β	T	P
Family Psy Adjustment -> Depression	-0.54	18.65	0.0001
Family Psy Adjustment -> Entrapment	-0.52	15.21	0.0001
Family Psy Adjustment -> Defeat	-0.53	15.49	0.0001

As shown in Table 1, the direct effects of family psychological adjustment on belonging and depression, entrapment and defeat are significant ($p < 0.01$). The mediating role of the belonging in the relationship between family psychological adjustment and depression, entrapment and defeat were also significant ($p < 0.01$). The total effect of psychological adjustment on depression, entrapment and defeat was significant ($p < 0.01$).

Regarding the goodness of fit indices, the data showed that the value of R^2 (coefficient of determination) for the variables of belonging is 0.25, depression is 0.34, defeat is 0.33 and entrapment is 0.31. The mentioned values are above 0.20, which indicates the optimal explanation of endogenous variables through exogenous variables. Regarding the goodness of fit of the model, the values obtained from the SRMR index are equal to 0.0, NFI is equal to 1, which indicates the good fit of the model.

4. Discussion and Conclusion

The aim of this study was to investigate the mediating role of belongingness in the relationship between family psychological adjustment and psychological status (depression, feelings of defeat and entrapment) of adolescent girls during the outbreak of Covid-19 virus. Findings showed that the direct effects of family psychological adjustment on belongingness and depression, Defeat and entrapment are significant. The mediating role of belongingness in the relationship between family psychological adjustment and depression, Defeat and entrapment was also confirmed. The total effect of psychological adjustment on depression, entrapment, and defeat was confirmed. These findings are consistent with the findings of Cao et al. (2020) and Roger et al. (2020) that the corona pandemic is associated with mental health, depression, and anxiety. It is also consistent with the findings of Wiegand-Griff et al. (2019).

Explaining the relationship between psychological adjustment of family and belonging, it should be said that the more the family pays attention to the emotional needs of children and gives a sense of value to the person, does not reject him, supports him, when the child cries for help, The teen will feel more belongingness in the family. These are all manifestations of family belonging, and this belonging brings value, respect, care, and attention, and can even

be a barrier to adolescent psychological trauma such as suicide (Kiani et al., 2020).

Finally, it can be concluded that healthy relationships in the family and the emotional and supportive atmosphere in it can help a person's sense of belonging, and this sense of belonging in turn can reduce depression and feelings of defeat and entrapment.

Based on these findings, it can be suggested that such an intervention be taken to improve the psychological adjustment of girls and students in the current situation: first of all, for Mental health practitioners are advised to consider intervention at the family level, and this can play an even preventative role. The role of the family was significant and prominent in all variables such as feelings of belonging, depression, feelings of defeat and entrapment. Therefore, it is possible to teach the family to increase the support of adolescents, reduce stress in the home, increase care and socialization with children, pay attention to the psychological and emotional needs of children, create a calm and stress-free atmosphere, spend time with the child and filling the gap of peers and playmates in the absence of school.

5. Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

All ethical principles are considered in this article. This research has been done taking into account all ethical considerations and has its code of ethics from the research ethics committee number IR.UMA.REC.1400.011.

Funding

This research did not receive any grant or financial support from funding agencies in the public, commercial, or non-profit sectors.

Authors' contributions

Ahmadreza Kiani: providing the idea and research plan and final writing of the article. Yasaman Jamshidian: Data collection and writing introduction. Masoud Asadi: data analysis. Ramin Ajdari: Coordinate education to implement the questionnaire.

Conflicts of interest

The authors declared no conflict of interest.

مقاله پژوهشی

نقش میانجی احساس تعلق‌پذیری در رابطه بین سازگاری روان‌شناختی خانواده و وضعیت روان-شناختی (افسردگی، احساس شکست و به دام‌افتادگی) دختران نوجوان در دوران شیوع ویروس کووید-۱۹

احمدرضا کیانی^{۱*}، یاسمن جمشیدیان نائینی^۲، مسعود اسدی^۳ و رامین اژدری^۴

۱. دانشیار مشاوره خانواده، گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.
۲. دانشجوی دکتری مشاوره، گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.
۳. استادیار گروه روان‌شناسی و مشاوره، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه اراک، اراک، ایران.
۴. کارشناس ارشد مدیریت منابع انسانی، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران.

چکیده

اطلاعات مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۱/۰۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۲/۱۷

تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۰۳/۲۱

هدف: هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش میانجی احساس تعلق‌پذیری در رابطه بین سازگاری روان‌شناختی خانواده و وضعیت روان-شناختی (افسردگی، احساس شکست و به دام‌افتادگی) دختران نوجوان در دوران شیوع ویروس کووید-۱۹ بود.

روش‌ها: روش پژوهش حاضر از نظر ماهیت همبستگی با استفاده از مدل ساختاری بود. جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوم شهر اردبیل در سال ۱۴۰۰ تشکیل می‌دادند که از بین آن‌ها ۷۰۰ دانش‌آموز به صورت تصادفی به عنوان نمونه در نظر گرفته شدند و اقدام به تکمیل پرسشنامه کردند. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه نیازهای بین‌فردی، مقیاس کوتاه شکست و به‌دام‌افتادگی، پرسشنامه سلامت بیمار و پرسشنامه سازگاری روان‌شناختی خانواده بود. برای تحلیل‌های توصیفی از فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار و برای تحلیل‌های استنباطی ضمن بررسی مفروضه نرمال بودن با استفاده از آزمون کلموگروف در نرم افزار SPSS-25، از روش تحلیل مسیر در نرم افزار SMARTPLS استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که اثرات مستقیم وضعیت روان‌شناختی خانواده بر تعلق‌پذیری و افسردگی، به دام‌افتادگی و شکست معنادار است ($p < 0/01$). نقش میانجی احساس تعلق‌پذیری در رابطه بین وضعیت روان‌شناختی خانواده و افسردگی، به دام‌افتادگی و شکست نیز تأیید شد ($p < 0/01$). اثر کل وضعیت روان‌شناختی بر افسردگی، به دام‌افتادگی و شکست تأیید شد ($p < 0/01$). شاخص‌های نیکویی برازش داده‌ها نشان‌دهنده برازش مناسب مدل است.

نتیجه‌گیری: از این یافته‌ها نتیجه گرفته می‌شود که سازگاری روان‌شناختی خانواده نقشی بس شگرف در سلامت روان دختران نوجوان دارد و این نقش با میانجی‌گری تعلق‌پذیری برجسته‌تر نیز می‌شود و در گام اول برای ارتقاء سلامت روان دختران باید دست به مداخله در سطح خانواده زد.

کلیدواژه‌ها:

دختر؛ افسردگی؛ شکست؛ به دام‌افتادگی؛ تعلق‌پذیری.

مقدمه

میزان مرگ‌ومیر ناشی از این ویروس را ۳/۴ درصد تخمین می‌زنند (نیکبخش و همکاران، ۲۰۲۰) و عدم وجود هرگونه درمان یا پیشگیری قطعی و پیش‌بینی برخی از اپیدمیولوژیست‌ها در خصوص ابتلای حداقل ۶۰ درصد جامعه به این بیماری، استرس و نگرانی

در دسامبر ۲۰۱۹ میلادی انتشار یک بیماری ویروسی در شهر ووهان چین گزارش شد. عامل این بیماری یک نوع ویروس جدید و تغییر ژنتیک یافته از خانواده کرونا ویروس‌ها با عنوان COV-2 بود که بیماری کووید ۱۹ نام‌گذاری گردید (ژانگ و همکاران، ۲۰۲۰).

* نویسنده مسئول:

احمدرضا کیانی

نشانی: دانشیار مشاوره خانواده، گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

تلفن: ۳۱۵۰۵۶۴۲ (۴۵) ۹۸+

پست الکترونیکی: a.kiani@uma.ac.ir

(کیانی و همکاران، ۱۳۹۸).

نتایج مطالعات نشان داده است که بیماری کرونا، سلامت روان (اضطراب، افسردگی و استرس پس از سانحه) افراد را تحت تأثیر قرار داده است (کائو و همکاران، ۲۰۲۰). نتایج مطالعه دیگری (زو، ژانگ و همکاران، ۲۰۲۰) نشان داد که شیوع اضطراب، افسردگی و استرس در طول بیماری COVID-19 در زنان بیش‌تر از مردان است. نتایج تحقیق **خادمیان و همکاران (۲۰۲۱)** بر روی ۱۴۹۸ شرکت‌کننده در ایران نشان داد که اکثر آن‌ها سطح بهنجاری از استرس (۳۶٫۶)، اضطراب (۵۷٫۹) و افسردگی (۴۷٫۹) را در شرایط کرونایی تجربه کرده‌اند. مدل رگرسیون نیز نشان داد که جنسیت (زنان)، زندگی با عضو پرخطر در خانواده، حمایت اجتماعی با سطح افسردگی افراد رابطه دارد.

مداخلات فاصله‌گیری اجتماعی باعث افزایش تنهایی و انزوای اجتماعی شده است و این باعث تضعیف ارتباط و پیوندهای اجتماعی شده است (رگر و همکاران، ۲۰۲۰). این امر باعث افزایش عدم تعلق شده است. عدم تعلق؛ یعنی احساس قطع پیوند و فقدان روابط معنادار با دیگران. باید گفت که گرچه تعلق‌پذیری خنثی^۱ یا همان عدم تعلق با تنهایی همپوشی دارد، اما تعلق‌پذیری خنثی سازه‌ای گسترده‌تر است که ماهیت و گستره روابط بین فردی متقابل و حمایتی را به تصویر می‌کشد (چو و همکاران، ۲۰۱۷) و انتظار می‌رود که تعلق‌پذیری خنثی نقشی محوری در ارتباط با ماندن در خانه و حفظ فاصله از دیگران و آسیب‌های بعدی در شرایط کرونایی بازی کند (رگر و همکاران، ۲۰۲۰). تعلق‌پذیری خنثی یعنی حس تعلق‌پذیری کم و باور فرد مبنی بر این که او از سایر افراد جدا است و به خانواده، گروهی از دوستان و یا گروهی خاصی تعلق ندارد که خود شامل دو عامل تنهایی و نبود مراقبت دوسویه است (ریبرو و جویئر، ۲۰۰۹؛ نقل از کیانی و همکاران، ۱۳۹۷).

اپیدمی ویروس، یکی از اتفاقات غیرمنتظره‌ای است که شدیداً خانواده و نوع روابط درون خانواده را تحت تأثیر قرار داده است (کمپبل، ۲۰۲۰). در حالی که خانواده خود یک موضوع مطالعه است، نقش آن به عنوان عاملی تأثیرگذار و مهم بر رشد، رفتار و بهزیستی افراد نیز حائز اهمیت است (سونوات، ۲۰۰۱). خواهی نخواهی، روابط خانواده نقشی کلیدی در شکل دادن به بهزیستی روانی افراد در سراسر زندگی بازی می‌کند و این روابط برای بهزیستی روانی در سراسر زندگی ضروری و بادوام هستند.

1. defeat
2. entrapment
3. thwarted belongingness

زیادی را در جوامع ایجاد کرده‌اند (الله توکلی، ۲۰۲۰). بیماری همه‌گیر نه تنها سبب نگرانی در سلامت جسمی شده؛ بلکه سبب بروز تعدادی از بیماری‌های روان‌شناختی از جمله استرس و اضطراب نیز می‌شود (لای و همکاران، ۲۰۱۹). سازمان بهداشت جهانی (لی و همکاران، ۲۰۲۰) این بیماری را به عنوان یک تهدید بزرگ برای سلامت جسمی و روانی معرفی کرده است؛ چرا که شیوع بیماری کووید ۱۹ باعث شده است تا زندگی روزانه و عادی خانواده‌ها تغییر یابد و به شکل ویژه‌ای بر سبک زندگی خانواده‌ها تأثیر گذاشته است. نتایج مطالعات نشان داده است که بیماری کرونا، سلامت روان (اضطراب، افسردگی و استرس پس از سانحه) افراد را تحت تأثیر قرار داده است (کائو و همکاران، ۲۰۲۰؛ نریمانی و عینی، ۱۴۰۰). برای مثال، پژوهش‌ها نشان داده که اضطراب ناشی از شیوع COVID-19 در زنان بیشتر از مردان است. یعنی اینکه زنان و حتی دختران اضطراب کرونایی بالاتری را در مقایسه با مردان تجربه می‌کنند (اسدی و همکاران، ۱۴۰۰). یک مطالعه مرور سیستماتیک و فراتحلیل نشان داد که ظهور پاندمی کووید-۱۹ با تشدید سطح نشانگان روان‌پزشکی در تمام سطوح سنی در ارتباط است (راجرز و همکاران، ۲۰۲۰).

احساس شکست^۱ و به دام افتادگی^۲ یکی از مواردی است که در دوران شیوع کرونا افزایش یافته است. به طوری که وایز (۲۰۲۰) در تحقیق خود نشان داده که نشانگان اضطراب، سطح شکست و به دام افتادگی در دوران شیوع ویروس کووید-۱۹ تغییر می‌کند. مفهوم شکست و به دام افتادگی شدیداً به مفهوم درماندگی ارتباط دارد (تارسانی و همکاران، ۲۰۱۵). گلیرت و آلان (۱۹۹۸) دو سازه محوری شکست و به دام افتادگی را مطرح کرده‌اند. تجربه شکست به نوعی ادراک شکست و ناکامی در یک کشمکش، احساس بی‌قدرتی و احساس از دست دادن جایگاه اجتماعی یا اهداف شخصی اشاره دارد. احساس به دام افتادگی زمانی رخ می‌دهد که افراد سعی در فرار از تهدید از یک موقعیت یا حال استرس‌زا و ناخوشایند دارند، اما فرار بنابر رخدادهای یا موانع درونی (مانند مشکلات شدید سلامت یا احساس گناه) یا بیرونی (مانند عدم کمک توسط دیگران، مشکل در مدرسه یا روابط شخصی) با مانع روبرو می‌شود (گریفیس و همکاران، ۲۰۱۴).

شکست و تحقیر ممکن است با فقدان و طرد اجتماعی مشخص شوند (اکانر، ۲۰۱۷) و طرد اجتماعی و تنهایی از مشخصه‌های بارز شرایط کووید ۱۹ است. در نتیجه، می‌توان گفت که وقتی فرد احساس شکست و به دام افتادگی کند، از نظر روان‌شناختی این حس به او دست می‌دهد که هیچ راه‌گشایی برای این وضعیت وجود ندارد.

همان‌طوری که گفته شد، اکثر تحقیقات به پیامدهای جسمانی بیماری کووید ۱۹ پرداختند. آن‌هایی هم که به پیامدهای روان‌شناختی این پدیده پرداخته‌اند، بیشترین توجه را بر پیامدهای این بیماری در حیطه فردی داشته‌اند و تحقیقات کمتری به تأثیر پیامدهای آن در حیطه روان‌شناسی خانواده پرداخته‌اند. برای مثال، تحقیقی نشان داده که از بین مطالعات فراوان در مورد کووید ۱۹، فقط پنج مطالعه به صورت مستقیم و خاص به بررسی راهبردهای ارائه سلامت روان برای مبتلایان به کرونا پرداخته‌اند (راجکومار، ۲۰۲۰). در این تحقیقات فقط به بررسی سلامت روان به صورت کلی پرداخته شده و به تبعات دقیق آن و راهبردهای درمانی برای خانواده اشاره‌ای نشده است.

بنابر موارد گفته شده در بالا، هدف از پژوهش حاضر نقش میانجی احساس تعلق‌پذیری در رابطه بین سازگاری روان‌شناختی خانواده و وضعیت روان‌شناختی (افسردگی، احساس شکست و به دام افتادگی) دختران نوجوان در دوران شیوع ویروس کووید-۱۹ بود.

روش پژوهش

جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوم شهر اردبیل در سال ۱۴۰۰ تشکیل می‌دادند که از بین آن‌ها ۷۰۰ دانش‌آموز به صورت تصادفی به عنوان نمونه در نظر گرفته شدند و اقدام به تکمیل پرسشنامه کردند. روند اجرا بدین صورت بود که ابتدا با اخذ مجوزهای لازم، با آموزش و پرورش ناحیه یک و دو شهر اردبیل هماهنگی لازم انجام شد و بعد از تأیید پرسشنامه توسط آن‌ها پرسشنامه در سایت پرس‌لاین تنظیم شد. سپس پژوهشگر با مراجعه حضوری به مدارس و هماهنگی با مدیران مدرسه، لینک پرسشنامه را در اختیار آن‌ها قرار داده و از آن‌ها خواسته تا این لینک را در فضای واتس‌آپ، کامپیوتر یا نرم‌افزار شاد در اختیار دانش‌آموزان قرار دهد تا آن‌ها پرسشنامه را تکمیل کنند. ملاک‌های ورود به پژوهش نیز اشتغال به تحصیل در مقطع متوسطه دوم بوده است. در ابتدای پرسشنامه در مورد رضایت آگاهانه و مسائل اخلاقی نیز توضیحاتی داده شد و گفته شده که کسانی که مایل به تکمیل پرسشنامه نیستند، می‌توانند از تکمیل آن صرف نظر کنند.

برای تحلیل‌های توصیفی از فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار و برای تحلیل‌های استنباطی ضمن بررسی مفروضه نرمال بودن با استفاده از آزمون کلموگروف در نرم‌افزار SPSS-25^۲، از روش تحلیل مسیر در نرم‌افزار SMARTPLS^۳ استفاده شد؛ زیرا این نرم

1. affiliative behaviors
2. statistical package for social science
3. Partial Least Squares

پاندمی کووید ۱۹ به صورت خاصی بر فرزندان و والدین آن‌ها به واسطه برهم زدن روال معمول زندگی، تغییر روابط و نقش‌ها، تغییر روش معمول مراقبت از فرزندان، فعالیت‌های مربوط به مدرسه تأثیر گذاشته است (وندروست و همکاران، ۲۰۲۰). در نبود مدرسه، مراقبت از فرزندان، فعالیت‌های فوق‌برنامه و دوره‌های خانوادگی، شبکه اجتماعی و حمایتی کودکان به شدت مختل شده است و والدین با استرس‌های زیاد ناشی از مسئولیت‌های شدید برای انجام نقش معلمی و همچنین نقش هم‌بازی و مراقب در خانه روبرو شده‌اند. همچنین خانواده‌هایی که از حمایت والدینی بیشتر و ادراک کنترل بیشتری در شرایط کرونایی برخوردار بودند، استرس کمتری را تجربه می‌کردند (برون و همکاران، ۲۰۲۰).

تحقیق نشان داده که خانواده‌های دارای فرزندان زیر ۱۸ سال در خانه، زوال بیشتری در سلامت روان در شرایط کرونایی را تجربه می‌کنند (گادرمین و همکاران، ۲۰۲۱). پژوهش رشید و همکاران (۱۳۹۵) نشان داده که حمایت اجتماعی ادراک شده با نیازهای بین فردی (تعلق‌پذیری خنثی) همبستگی دارد. برای اینکه نیاز به تعلق افراد برآورده شود، در روابط باید احساسات مثبت وجود داشته باشد و روابط در بافتی حمایتی شکل بگیرند و اگر این‌گونه نباشد، مراقبت دوسویه در رابطه برآورده نمی‌شود. فرد در فقدان این مراقبت دوسویه، ممکن است تجربه خود را اینگونه ابراز کند: «من توسط دیگران حمایت نمی‌شوم» یا «کسی نیست که در مواقع نیاز بتوانم به وی رجوع کنم». کسانی که افراد موجود در شبکه اجتماعی خود را به صورت افرادی طرد کننده یا خارج از دسترس ادراک می‌کنند، ممکن است کمتر درگیر رفتارهای مهرورزانه^۱ با آن‌ها شوند و احتمالاً درگیر رفتارهای خودتخریب شوند که با تعلق‌پذیری خنثی همراه است (نقل از ووردن و همکاران، ۲۰۱۰).

تحلیل زیرگروه‌ها نشان می‌دهد که زنان، افراد جوان (۱۸ تا ۲۹ سال) کسانی که در کشورهای کمتر برخوردار هستند و وجود مشکلات سلامت روان از پیش موجود، از سلامت روان بدتری در شرایط کرونایی برخوردار هستند (اکانر و همکاران، ۲۰۲۱). مشخص شده که بسیاری از زنان در وضعیت یاس و ناامیدی در شرایط بحران کرونا قرار گرفته‌اند و این اتفاق پیامدهای مخربی بر سلامت زنان و دختران و خانواده می‌گذارد (کازینز، ۲۰۲۰) اگر کودکان و نوجوانان به صورت مناسبی تحت حمایت متخصصان سلامت روان، خانواده و دیگر پیوندهای اجتماعی مثل محیط مدرسه قرار بگیرند، می‌توانند به صورت شایسته‌ای بر شرایط آشفته غلبه کنند و ثبات هیجانی و فیزیولوژیکی خود را حفظ کنند (پترو-مانتوانی، ۲۰۱۹)

روان‌شناسی مدرسه و آموزشگاه

واحد می‌پردازد. پاسخ‌هایی بر مبنای مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرتی است که نمره بالاتر نشان‌دهنده سطح بالاتری از شکست در کشمکش اجتماعی و ناتوانی در فرار از موقعیت‌های ناخوشایند است. در مطالعه اصلی، همسانی درونی آن به صورت مناسبی از ۰/۸۸ تا ۰/۹۴ گزارش شده است و همچنین از روایی همگرای مناسب و روایی بازآزمایی عالی در گروه‌های مختلف برخوردار بوده است (گیلبرت و آلن، ۱۹۹۸).

پرسشنامه سلامت بیمار-۲۷ (PHQ-2): این مقیاس یک پرسشنامه دو سؤالی است که برای غربال‌گری افراد افسرده مورد استفاده قرار می‌گیرد. این ابزار غربال‌گری کوتاه، به ارزیابی نشانگان محوری افسردگی؛ یعنی خلق افسرده و عدم لذت^۸ می‌پردازد. نمره‌گذاری این مقیاس به صورت لیکرتی ۵ درجه‌ای است و نمره بالاتر نشانگر افسردگی شدیدتر است. **ژانگ و همکاران^۹ (۲۰۱۳)** همسانی درونی خوب (۰/۷۲۷)، پایایی بازآزمایی (۰/۸۲۹) و همبستگی مناسب با پرسشنامه افسردگی بک ($r=0/651$) را برای این مقیاس گزارش کردند. در این پژوهش نیز پایایی به روش آلفای کرونباخ در حد مناسبی گزارش شده است (۰/۶۶۸).

پرسشنامه سازگاری روان‌شناختی خانواده: این یک پرسشنامه محقق‌ساخته است. دارای ۲۸ سؤال است. این پرسشنامه بر اساس مصاحبه اولیه با دختران دانش‌آموز و والدین آن‌ها در شرایط کرونایی ساخته شده است. نمره‌گذاری آن به صورت طیف لیکرتی ۵ درجه‌ای (کاملاً مخالفم=۱ تا کاملاً موافقم=۵) است. نمره بالاتر نشانه سازگاری بالاتر خانواده است. حداقل نمره در این پرسشنامه ۲۸ و حداکثر آن ۱۴۰ است. آلفای کرونباخ پرسشنامه در حد مطلوبی (۰/۹۳) گزارش شده است.

یافته‌ها

در جدول ۱ ویژگی‌های جمعیت شناختی دانش‌آموزان مورد مطالعه ارائه شده است.

1. Roldán and Sánchez-Franco
2. Interpersonal Needs Questionnaire (INQ)
3. Hill & Pettit
4. Hawkins et al
5. The Short Defeat and Entrapment Scale
6. Gilbert & Allan
7. Patient Health Questionnaire-2
8. anhedonia
9. Zhang et al

افزار بر اساس رویکرد حداقل مربعات جزئی عمل می‌کند و نسبت به نرمال بودن حساس نیست (رواند و اسنچز-فرانو، ۲۰۱۲). و از آن‌جایی که برخی از متغیرهای پژوهش حاضر دارای توزیع نرمال نبودند، این نرم افزار مناسب بود. **جهت جمع آوری داده‌ها از ابزارهای ذیل استفاده شد:**

پرسشنامه نیازهای بین‌فردی (INQ): این پرسشنامه دارای چندین نسخه (۱۰، ۱۲، ۱۵، ۱۸ و ۲۵ سؤالی) هست که طبق گزارش هیل و پتیت^۳ (۲۰۱۴) نسخه ۱۰ و ۱۵ سؤالی بهترین میزان اعتبار درونی و تناسب با مدل تحلیل عاملی اکتشافی را دارند. از این رو از نسخه ۱۵ سؤالی این مقیاس استفاده شد که متشکل از ۱۵ گویه هست که به صورت خود گزارشی از شرکت‌کنندگان می‌خواهد که بهترین گزینه ممکن را متناسب با باورهایشان در مورد این که در حال حاضر تا چه میزان با دیگران در ارتباط هستند (تعلق‌پذیری) و تا چه میزان فکر می‌کنند که سربار دیگران هستند (ادراک سربار بودن) را در یک مقیاس ۷ لیکرتی مشخص کنند. اهمیت این پدیده این هست که افراد شرکت‌کننده با این ابزار می‌توانند به محققان نشان دهند که به چه میزان رفتارهای بین‌فردی و ارزش چنین رفتارهای می‌تواند رفتارهای اساسی آن‌ها مثل تمایل به خودکشی را پیش‌بینی کند. همچنین نمره بالاتر در این مقیاس به معنای ادراک سربار بودن و تعلق‌پذیری خنثی بیشتر هست که این هم نشانگر باور فرد بر این هست که او در تعاملات اجتماعی منشأ مشکلات و آسیب‌ها برای اطرافیان خود هست؛ در واقع این باور به سربار بودن یا تعلق‌پذیری خنثی ناشی از عوامل محیطی هست که فرد در طی زندگی خود با آن‌ها رو به رو شده است. در ضمن اعتبار درونی (آلفا=۰/۹۰) و پایایی خوبی برای این مقیاس گزارش شده است (وان اردن و همکاران، ۲۰۱۲؛ هاوکینز و همکاران^۴، ۲۰۱۴). یافته‌های پژوهش **کیانی و همکاران (۱۳۹۹)** در هنجاریابی پرسشنامه نیازهای بین‌فردی نشان داد که این پرسشنامه از برازش مطلوبی در جمعیت ایرانی برخوردار است و ابزاری روا و معتبر برای ارزیابی بسیاری از اختلالات روانی افراد و ارزیابی میزان تعلق آن‌ها و ادراک سربار بودن آن‌ها در جامعه است و می‌تواند برای پیش‌بینی آسیب‌های روانی و خصوصاً افسردگی و انزوا و تنهایی و خودکشی مورد استفاده قرار گیرد.

مقیاس کوتاه شکست و به دام افتادگی^۵: این یک مقیاس ۸ آیتمی است که به ارزیابی شکست و به دام افتادگی به عنوان مفهومی

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت شناختی دانش‌آموزان مورد مطالعه

متغیرهای جمعیت شناختی	فراوانی	درصد
پایه تحصیلی		
دهم	۲۱۰	۳۰
یازدهم	۴۳۱	۶۱/۵۷
دوازدهم	۵۹	۸/۴۳
رشته تحصیلی		
علوم انسانی	۳۳۹	۴۸/۴۳
علوم تجربی	۳۳۹	۴۸/۴۳
ریاضی	۲۲	۳/۱۴
تعداد فرزندان خانواده		
یک	۳۹۲	۵۶/۰
دو	۲۱۵	۳۰/۷۱
سه	۶۰	۸/۵۷
چهار	۳۳	۴/۷۱
میزان درآمد خانواده در ماه		
بدون درآمد (سرپرست بیکار)	۳۱	۴/۴۳
زیر دو میلیون	۱۴۷	۲۱
سه تا شش میلیون	۳۲۵	۴۶/۴۳
۷-۱۰ میلیون	۱۳۹	۱۹/۸۶
۱۱-۱۵ میلیون	۴۱	۵/۸۶
بالاتر از ۱۵ میلیون	۱۷	۲/۴۳
کل	۷۰۰	۱۰۰

خانواده‌ها تک‌فرزند بودند و بیشتر خانواده‌ها درآمدی بین سه تا شش میلیون در ماه داشتند. در جدول ۲ کمینه، بیشینه، میانگین، انحراف استاندارد، کجی و کشیدگی متغیرهای پژوهش آورده شده است.

همان‌طور که در جدول ۱ مشخص است، بیشتر دانش‌آموزان مورد مطالعه در پایه یازدهم مشغول به تحصیل بودند که در سه رشته علوم انسانی، علوم تحصیلی و ریاضی تحصیل می‌کردند و در این بین دانش‌آموزان رشته ریاضی کمتر از دو رشته دیگر بودند. بیشتر

جدول ۲. کمینه، بیشینه، میانگین، انحراف استاندارد، کجی و کشیدگی متغیرهای پژوهش

متغیر	Min	Max	M	SD	کجی		کشیدگی	
					خطای انحراف استاندارد	آماره	خطای انحراف استاندارد	آماره
سازگاری روان‌شناختی خانواده	۲۸	۱۴۰	۱۱۶/۴۶	۱۹/۴۱	-۱/۲۲	۰/۰۹	۱/۲۴	۰/۱۸
تعلق‌پذیری	۶	۴۲	۲۳/۸۵	۹/۰۲	-۰/۰۹	۰/۰۹	-۰/۸	۰/۱۸
افسردگی	۲	۸	۴/۴۲	۲/۰۵	۰/۴۸	۰/۰۹	-۱/۰۱	۰/۱۸
به‌دام افتادگی	۴	۲۰	۷/۹۹	۳/۹۷	۰/۹۷	۰/۰۹	۰/۱	۰/۱۸
شکست	۴	۲۰	۷/۳۵	۴/۵۶	۱/۳۹	۰/۰۹	۰/۷۹	۰/۱۸

شکست دارای توزیع نرمال نیستند. در جدول ۳ اثرات مستقیم، غیر مستقیم و کل متغیرهای پژوهش آورده شده است.

همان‌طور که در جدول ۲ نشان داده شده است، مقدار کجی و کشیدگی، متغیرهای سازگاری روان‌شناختی خانواده، افسردگی و

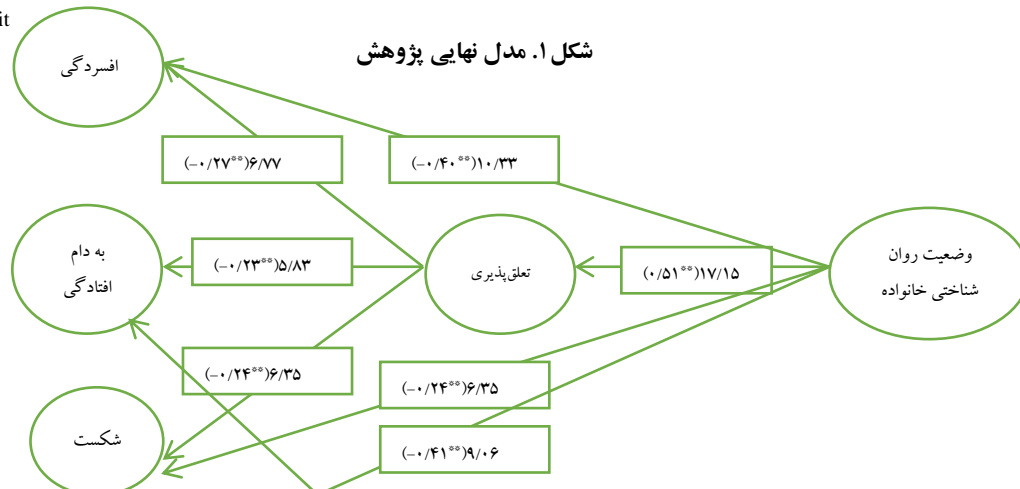

جدول ۳. اثرات مستقیم، غیر مستقیم و کل متغیرهای پژوهش

اثر مستقیم			
مسیرهای اثر مستقیم	β	T	P
احساس تعلق‌پذیری -> افسردگی	-۰/۲۷	۶/۷۷	۰/۰۰۰۱
احساس تعلق‌پذیری -> به دام افتادگی	-۰/۲۳	۵/۸۴	۰/۰۰۰۱
احساس تعلق‌پذیری -> شکست	-۰/۲۵	۶/۳۵	۰/۰۰۰۱
سازگاری روان‌شناختی خانواده -> احساس تعلق‌پذیری	۰/۵۱	۱۷/۱۵	۰/۰۰۰۱
سازگاری روان‌شناختی خانواده -> افسردگی	-۰/۴	۱۰/۳۳	۰/۰۰۰۱
سازگاری روان‌شناختی خانواده -> به دام افتادگی	-۰/۴۱	۹/۰۶	۰/۰۰۰۱
سازگاری روان‌شناختی خانواده -> شکست	-۰/۴۱	۹/۱۴	۰/۰۰۰۱
احساس تعلق‌پذیری -> افسردگی	-۰/۲۷	۶/۷۷	۰/۰۰۰۱
اثر غیرمستقیم			
مسیرهای اثر غیر مستقیم	β	T	P
سازگاری روان‌شناختی خانواده -> احساس تعلق‌پذیری -> افسردگی	-۰/۱۴	۶/۲۳	۰/۰۰۰۱
سازگاری روان‌شناختی خانواده -> احساس تعلق‌پذیری -> به دام افتادگی	-۰/۱۲	۵/۲۸	۰/۰۰۰۱
سازگاری روان‌شناختی خانواده -> احساس تعلق‌پذیری -> شکست	-۰/۱۲	۵/۷۸	۰/۰۰۰۱
اثر کل			
مسیرهای اثر کل	β	T	P
سازگاری روان‌شناختی خانواده -> افسردگی	-۰/۵۴	۱۸/۶۵	۰/۰۰۰۱
سازگاری روان‌شناختی خانواده -> به دام افتادگی	-۰/۵۲	۱۵/۲۱	۰/۰۰۰۱
سازگاری روان‌شناختی خانواده -> شکست	-۰/۵۳	۱۵/۴۹	۰/۰۰۰۱

۰/۲۰ است که نشان دهنده تبیین مطلوب متغیرهای درون‌زا از طریق متغیرهای برون‌زا است. در مورد نیکویی برازش مدل، مقادیر به دست آمده از شاخص SRMR برابر ۰/۰، NFI برابر ۱ شده است که نشان‌دهنده برازش مناسب مدل است؛ اگر چه در ادبیات نظری برای شاخص‌های مذکور استاندارد مطلق وجود ندارد، اما $SRMR \leq 0.10$ ، $NFI > 0.70$ و $Q2 > 0.02$ قابل قبول هستند (بروان و کوداک، ۱۹۹۳). مقدار نیکویی برازش (GOF) مدل نیز ۰/۶۷ محاسبه شد. بالا بودن شاخص مقدار نیکویی برازش از ۰/۳۶ برازش مطلوب مدل را نشان می‌دهد.

1. Goodness-of-Fit

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش میانجی احساس تعلق‌پذیری در رابطه بین سازگاری روان‌شناختی خانواده و وضعیت روان‌شناختی (افسردگی، احساس شکست و به دام افتادگی) دختران نوجوان در دوران شیوع ویروس کووید-۱۹ بود. یافته‌های پژوهش نشان داد که اثرات مستقیم سازگاری روان‌شناختی خانواده بر تعلق‌پذیری و افسردگی، به دام افتادگی و شکست معنادار است. نقش میانجی احساس تعلق‌پذیری در رابطه بین سازگاری روان‌شناختی خانواده و افسردگی، به دام افتادگی و شکست نیز تأیید شد. اثر کل سازگاری روان‌شناختی بر افسردگی، به دام افتادگی و شکست تأیید شد. این یافته‌ها با یافته‌های کائو و همکاران (۲۰۲۰) و راجر و همکاران (۲۰۲۰) مبنی بر اینکه پاندمی کرونا با سلامت روان و افسردگی و اضطراب رابطه دارد، همسو است. همچنین با یافته ویگانده-گریف و همکاران (۲۰۱۹) همسو است. آن‌ها در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که عملکرد خانواده، خصوصاً والدین و سلامت روان فرزندان در خانواده‌هایی که والدین آن‌ها از سلامت روان بالاتری برخوردار هستند، به مراتب بالاتر از خانواده‌های دارای والدین بیمار است. همچنین یافته‌های توماس و همکاران (۲۰۱۷) که نشان داد که روابط خوب بین اعضا در درون خانواده سلامت روان فرزندان و نوجوانان و احساس تعلق آن‌ها به خانواده خواهد شد و تعلق به خانواده می‌تواند نقش میانجی بین روابط والد فرزند و سلامت روان فرزندان را بر عهده داشته باشد، همسو است. در اینجا به تبیین یافته‌ها به صورت جداگانه پرداخته می‌شود.

در تبیین رابطه بین سازگاری روان‌شناختی خانواده و تعلق‌پذیری باید گفت، هرچه خانواده به نیازهای عاطفی فرزندان توجه بیشتری کند و به فرد حس ارزشمندی دهد، وی را طرد نکند، حمایتش کند، در مواقع فریاد استمداد فرزند به دانش برسد، فرزند نوجوان احساس تعلق بیشتری به خانواده خواهد کرد. این‌ها همه نمود تعلق به خانواده هستند و این تعلق ارزشمندی و احترام و مراقبت و توجه به بار می‌آورد و حتی می‌تواند مانعی در برابر آسیب‌های روان‌شناختی نوجوان همچون خودکشی باشد (کیانی و همکاران، ۲۰۲۰). پیوند قدرتمندی بین انزوای اجتماعی و نمود نسبتاً شدید تعلق‌پذیری خنثی که شامل روابط اجتماعی کم یا نبود روابط اجتماعی می‌شود و خودکشی، وجود دارد. تعلق‌پذیری خنثی باعث تأثیرات آسیب‌زنده‌ای بر شناخت و رفتار، مثل نقص در خودتنظیمی، نقص در کارکرد اجرایی، کاهش رفتارهای اجتماعی و افزایش رفتارهای پرخطرگانه می‌شود (توئنج، کاتانیس، و بامیستر، ۲۰۰۳) و حس تعلق‌پذیری پایین،

تجربه بیگانگی از دیگران است (جوینر و همکاران، ۲۰۰۹، نقل از کیانی و همکاران، ۲۰۱۸).

در تبیین ارتباط سازگاری روان‌شناختی خانواده با افسردگی نوجوان باید اذعان داشت، در خانواده‌هایی که منابع سلامت به صورت منفی تحت تأثیر شرایط کووید ۱۹ قرار گرفته بود، اضطراب و افسردگی بیشتری گزارش شده است (کراندال و همکاران، ۲۰۲۱). هرچه خانواده در شرایط کرونایی قادر به برقراری روابط موثر نباشد، حمایت و مراقبت در خانواده موجود نباشد، روابط عاطفی خانواده کم‌رنگ‌تر شده باشد و حتی خانواده نتواند نیازهای نوجوانان که تا قبل از شرایط کرونایی در بیرون از منزل، در مدرسه و در ارتباط با گروه همسالان برآورده می‌شد را درک کند و به آن‌ها پاسخ دهد، به احتمال بیشتری این نیازهای ناکام‌مانده نوجوان وی را به سمت افسردگی می‌کشاند. پاسخگویی به نیازهای فرزندان نوجوان می‌تواند بر سلامت روانی آن‌ها تأثیر بسیاری بگذارد. نکته دیگر اینکه در شرایط کرونایی، احتمال وجود جو هیجانی منفی در خانواده بیشتر است و این جو هیجانی منفی در خانواده می‌تواند هم به صورت مستقیم و هم غیرمستقیم باعث افسردگی در نوجوان شود (اوبگاسلاس و همکاران، ۲۰۲۰؛ اشکانی و حیدری، ۱۳۹۳). در نتیجه می‌توان گفت جو موجود در خانواده، نوع روابط والدین با فرزندان، نوع روابط والدین با همدیگر، نحوه پاسخ‌گویی به نیازهای فرزندان، نحوه گذران اوقات فراغت با فرزندان، همه و همه می‌تواند بر افسردگی نوجوان در شرایط کرونایی تأثیر بگذارد.

در تبیین ارتباط بین روابط خانواده با احساس شکست و به دام افتادگی باید گفت از آن‌جا که شکست و تحقیر ممکن است با فقدان و طرد اجتماعی مشخص شوند (اکانر، ۲۰۱۷) و طرد اجتماعی و تنهایی از مشخصه‌های بارز شرایط کووید ۱۹ است؛ بنابراین، انتظار می‌رود که روابط خانوادگی و جو عاطفی موجود در خانواده می‌تواند بر این فقدان و طرد اجتماعی تأثیر داشته باشد. به طوری که تحقیق نشان داده است که تعلق به خانواده باعث تضعیف احساس شکست در فرد می‌شود (پارا و همکاران، ۲۰۲۱). طبق مدل گریه برای کمک، شکست‌خوردگی، تجربه شکست در یک موقعیت یا محدودۀ اجتماعی که شامل ناتوانی و یا از دست دادن منابع بالارزش اجتماعی و یا درگیری‌های شدید بین فردی است، می‌تواند منجر به ایجاد حس ناتوانی در فرار از این موقعیت نامساعد در فرد شود. در نهایت ناتوانی در گریز از یک موقعیت نامساعد به دلیل بسته بودن راه‌های فرار و یا درک و برداشت فرد از بسته بودن این راه‌ها منجر به محبوس‌شدگی می‌شود که این حالت عبارتند از: ناتوانی فرد در فرار از یک موقعیت

بر اساس این یافته‌ها می‌توان پیشنهاد داد که مداخلی از این دست صورت گیرد تا بتواند سازگاری روان‌شناختی دختران و دانش‌آموزان را در شرایط فعلی ارتقاء بخشد: قبل از هر چیز به متخصصان سلامت روان، مشاوران مدرسه و دست‌اندرکاران بهداشت روان، توصیه می‌شود که مداخله را در سطح خانوادگی در نظر بگیرند و این می‌تواند نقشی حتی پیشگیرانه داشته باشد. نقش خانواده در تمام متغیرها همچون احساس تعلق، افسردگی، احساس شکست و به دام افتادگی معنادار و برجسته بود. بدین سبب، می‌توان آموزش‌هایی به خانواده در جهت افزایش حمایت از نوجوانان، کاهش استرس موجود در درون منزل، افزایش مراقبت و معاشرت با فرزندان، توجه به نیازهای روانی و عاطفی فرزندان، ایجاد جوی سرشار از آرامش و بدون استرس، گذراندن زمان با فرزند و پر کردن خلأ همسالان و هم‌پازی‌ها در نبود مدرسه را پیشنهاد داد. دیگر اینکه برای افزایش احساس تعلق به خانواده که می‌تواند یکی از عوامل بازدارنده در برابر آسیب‌های روانی باشد، می‌توان به خانواده‌ها آموخت که برای فرزندانشان ارزش و احترام قائل شوند، طوری رفتار کنند که نوجوان فکر کند که همیشه یک پایگاه ایمن در خانواده دارد و جا برای وی در خانواده تنگ نیست و خانواده همیشه در دسترس وی هستند و به بودن وی ارج می‌نهند.

در نهایت از تمام کسانی که در پیشبرد این پژوهش با ما همکاری کرده‌اند، بخصوص از دانش‌آموزان و همچنین مسئولین بخش پژوهش اداره آموزش و پرورش تشکر و قدردانی می‌شود.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

تمام اصول اخلاقی در این پژوهش مد نظر قرار گرفت. این پژوهش با در نظر داشتن تمام ملاحظات اخلاقی انجام شده است و دارای کد اخلاق آن از کمیته اخلاق پژوهش به شماره IR.UMA.REC.1400.011 است.

حامی مالی

پژوهش هیچ گرنت یا حمایت مالی از بنیادهای حمایتی چه به صورت خصوصی و چه عمومی دریافت نکرده است.

مشارکت نویسندگان

احمدرضا کیانی: ارائه ایده و طرح تحقیق و نگارش نهایی مقاله. یاسمن جمشیدیان: جمع‌آوری داده و نگارش مقدمه. مسعود اسدی: تحلیل داده‌ها. رامین اژدری: هماهنگی با آموزش و پرورش برای تکمیل پرسشنامه‌ها.

نامساعد در زمانی که فرار کردن مطلوب است (اکابر، ۲۰۱۱). در نتیجه، می‌توان گفت خانواده می‌تواند با نوع تعامل خود با فرزندان باعث تقویت یا تشدید احساس شکست شود؛ یعنی آن‌جا که به فریاد استمداد فرد پاسخ می‌گوید، مانع از ایجاد حس شکست و به دافتادگی و بن‌بست می‌شود و برعکس.

در مورد نقش میانجی تعلق‌پذیری در ارتباط بین سازگاری روان‌شناختی خانواده و سلامت روان دختران نیز یافته‌ها نشان داد که وجود تعلق‌پذیری به عنوان متغیر میانجی می‌تواند بر ارتباط بین سازگاری روان‌شناختی خانواده و سازگاری روان‌شناختی دختران اثرگذار باشد؛ بدین معنی که سازگاری روان‌شناختی بالای خانواده همراه با تعلق‌پذیری مثبت می‌تواند باعث تضعیف افسردگی، احساس شکست و به دام افتادگی شود. تعلق‌پذیری می‌تواند رابطه بین سازگاری روان‌شناختی خانواده و سازگاری روان‌شناختی دختران را تحت تأثیر قرار دهد. در یک پژوهش نشان داده شده که تعلق‌پذیری به خانواده به عنوان یک متغیر میانجی می‌تواند باعث تضعیف ارتباط بین به دام افتادگی و افسردگی کمتر خواهد شد. در تبیین این یافته می‌توان گفت، از آن‌جا که عدم تعلق به معنای ادارک فرد مبنی بر عدم ارتباط و تعلق او به خویشاوندان، دوستان و به طور کلی جامعه است و این خود شامل دو عامل تنهایی و نبود مراقبت دوسویه می‌شود (کیانی و همکاران، ۲۰۱۸)، پس در این حالت انتظار می‌شود که در فقدان چنین مواردی، احساس انزوا و تنهایی و طرد شدگی فرد بیشتر شود و این عوامل وی را بیش از پیش به سمت آسیب‌های روان‌شناختی همچون افسردگی و احساس شکست و به دام افتادگی سوق دهد. در نهایت می‌توان نتیجه گرفت که روابط سالم موجود در خانواده و جو عاطفی و حمایتی موجود در آن می‌تواند به حس تعلق فرد کمک کند و این حس تعلق به نوبه خود می‌تواند باعث کاهش افسردگی و احساس شکست و به دام افتادگی شود.

این تحقیق با محدودیت‌هایی روبرو بوده است. اولین محدودیت آن همان غلبه شرایط کرونایی بر جامعه بود که باعث شد این پژوهش در بستر فضای مجازی به جریان افتد. دیگر اینکه جامعه این تحقیق فقط شامل دختران دبیرستانی بود. با توجه به اینکه پژوهشگر کنترل کافی بر شرایط تکمیل پرسشنامه نداشته است، این می‌تواند بر داده‌های حاصله تأثیر بگذارد. پیشنهاد می‌شود این پژوهش در دانش‌آموزان پسر نیز اجرا شود و همچنین پژوهشگر بتواند این پژوهش را در محیط واقعی انجام دهد.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسنده مسئول، در این مقاله تعارض منافع بین نویسندگان وجود ندارد.

منابع

- styles of students with learning disabilities in primary school. *Journal of Learning Disabilities*, 4(1), 6-22. (Persian)
- Brown, S. M., Doom, J. R., Lechuga-Peña, S., Watamura, S. E., & Koppels, T. (2020). Stress and parenting during the global COVID-19 pandemic. *Child abuse & neglect*, 110(Pt 2), 104699. [Doi:10.1016/j.fsir.2020.100089]
- Campbell, A. M. (2020). An increasing risk of family violence during the Covid-19 pandemic: Strengthening community collaborations to save lives. *Forensic science international: reports*, 2, 100089 [Doi:10.1016/j.fsir.2020.100089]
- Cao, W., Fang, Z., Hou, G., Han, M., Xu, X., Dong, J., & Zheng, J. (2020). The psychological impact of the COVID-19 epidemic on college students in China. *Psychiatry research*, 287, 112934. [Doi:10.1016/j.psychres.2020.112934]
- Chu, C., Buchman-Schmitt, J. M., Stanley, I. H., Hom, M. A., Tucker, R. P., Hagan, C. R., ... & Joiner Jr, T. E. (2017). The interpersonal theory of suicide: A systematic review and meta-analysis of a decade of cross-national research. *Psychological bulletin*, 143(12), 1313. [Doi: 10.1037/bul0000123]
- Cousins, S. (2020). COVID-19 has “devastating” effect on women and girls. *The Lancet*, 396(10247), 301-302. [Doi: 10.1016/S0140-6736(20)31679-2]
- Crandall, A., Daines, C., Barnes, M. D., Hanson, C. L., & Cottam, M. (2021). Family well-being and individual mental health in the early stages of COVID-19. *Families, Systems, & Health*, 39(3), 454. [Doi:10.1037/fsh0000633]
- Gadernann, A. C., Thomson, K. C., Richardson, C. G., Gagné, M., McAuliffe, C., Hirani, S., & Jenkins, E. (2021). Examining the impacts of the COVID-19 pandemic on family mental health in Canada: findings from a national cross-sectional study. *BMJ open*, 11(1), e042871. [Doi: 10.1136/bmjopen-2020-042871]
- Gilbert P, Allan S. The role of defeat and entrapment (arrested flight) in depression: an exploration of an evolutionary view. *Psychol Med*. 1998;28:585-598. [Doi: 10.1017/S0033291798006710]
- Griffiths, A. W., Wood, A. M., Maltby, J., Taylor, P. J., & Tai, S. (2014). The prospective role of defeat and entrapment in depression and anxiety: A 12-month longitudinal study. *Psychiatry Research*, 216(1), 52-59.
- Hawkins, K. A., Hames, J. L., Ribeiro, J. D., Silva, C., Joiner, T. E., & Coughle, J. R. (2014). An examination of the relationship between anger and suicide risk through the lens of the interpersonal theory of suicide. *Journal of Psychiatric Research*, 50, 59-65. [Doi:10.1016/j.jpsychires.2013.12.005]
- Khademian, F., Delavari, S., Koohjani, Z., & Khademian, Z. (2021). An investigation of depression, anxiety, and stress and its relating factors during COVID-19 pandemic in Iran. *BMC Public Health*, 21(1), 1-7. [Doi:10.1186/s12889-021-10329-3]
- اسدی، مسعود، کیانی، احمدرضا، عظیمی، لیلا، غریبی زهرا. (۱۴۰۰). اضطراب و رفتارهای خودمراقبتی مرتبط با COVID-19 در دانشجویان بر اساس ویژگی‌های جمعیت‌شناختی: یک مطالعه مقطعی. *روان‌شناسی بالینی* ۱۳(شماره ۲)، ۱۶۹-۱۸۰ [Doi: 10.22075/jcp.2021.22288.2049]
- اشکانی، فرح و حیدری، حسن. (۱۳۹۳). تاثیر آموزش تنظیم هیجانی بر بهزیستی روان شناختی و سبک‌های اسنادی دانش‌آموزان مبتلا به ناتوانی یادگیری مقطع دبستان. *مجله ناتوانی‌های یادگیری*، ۴(۱)، ۶-۲۲.
- کیانی چلمردی، احمدرضا، رشید، سجاد، رضانی، شکوفه. (۱۳۹۸). اعتباریابی مدل یکپارچه انگیزشی‌ارادی خودکشی در بین دانشجویان: مدل ساختاری. *مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران*، ۲۵ (۲) ۲۰۹-۱۹۴. [http://ijpcp.iuims.ac.ir/article-1-2893-fa.html]
- کیانی، احمد رضا، احمدبوکانی، سلیمان، نجفی، نورا، گرجی، زهرا. (۱۳۹۸). اعتباریابی و ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه نیازهای بین‌فردی در دانشجویان. *پژوهش‌های علوم شناختی و رفتاری*، 2(2)، 65-78. [Doi: 10.22108/cbs.2021.125926.1467]
- کیانی، احمدرضا، رشید، سجاد، هنرمند، پژمان و تموک، فاطمه. (۱۳۹۷). بررسی ساختاری مدل نظریه بین‌فردی خودکشی در دانشجویان. *فصلنامه روانشناسی معاصر*، ۱۳ (۱)، ۶۱-۵۰. [Doi:10.32598/bjcp.13.1.50]
- نریمانی، محمد و عینی، ساناز. (۱۴۰۰). مدل علی اضطراب و ویروس کرونا در سالمندان براساس تئیدگی ادراک شده و حس انسجام: نقش میانجی حمایت اجتماعی ادراک شده. *فصلنامه روانشناسی پیری*، ۷(۱)، ۱۳-۲۷. [Doi:10.22126/JAP.2021.6043.1494]

References:

- Allahtavakoli, M. (2020). Coping with stress of COVID_19 epidemic. *Journal of Jiroft University of Medical Sciences*, 7(1), 253-4. [http://journal.jmu.ac.ir/article-1-371-en.html]
- Asadi, M., Kiani, A., Azimi, L., & Gharibi, Z. (2021). COVID-19 related anxiety and self-care behaviors in students based on demographic characteristics: A cross-sectional study. *Journal of Clinical Psychology*, 13(Special Issue 2), 169-180. [Doi: 10.22075/JCP.2021.22288.2049]
- Ashkani, F., & Heydari, H. (2014). Effects of emotional adjustment on psychological welfare and attributional

- Kiani Chalmardi, A., Rashid, S., Honarmand, P., & Tamook, F. (2018). A Structural Test of the Interpersonal Theory of Suicide Model in Students. *Contemporary Psychology, Biannual Journal of the Iranian Psychological Association*, 13(1), 50-61. [Doi: 10.32598/bjcp.13.1.50]
- Kiani Chelmar, A., Rashid, S., Ramezani, S. Validity of the Integrated Motivational-Volitional Model of Suicidal Behavior in Students: Structural Model. *IJPCP*. 2019; 25 (2) :194-209. [http://ijpcp.iuums.ac.ir/article-1-2893-fa.html]
- Kiani, A. R., Jamshidian, Y., & Rashid, S. (2018). Analyzing the mediating Role of the Interpersonal Model of Suicide (perceived burdensomeness and thwarted belongingness) in relation between Mattering and Suicide.
- Kiani, A., Ahmadboukani, S., Najafi, N., & Gorji, Z. (2019). Validation and Psychometric Properties of the Interpersonal Needs Questionnaire in Students Abstract. *Research in Cognitive and Behavioral Sciences*, 9(2), 65-78. [Doi: 10.22108/cbs.2021.125926.1467]
- Lai J, Ma S, Wang Y, Cai Z, Hu J, Wei N, et al. Factors associated with mental health outcomes among health care workers exposed to coronavirus disease 2019. *JAMA network open*. 2020;3(3). [Doi:10.1001/jamanetworkopen.2020.3976]
- Li, W., Yang, Y., Liu, Z-H., Zhao, Y-J., Zhang, Q., Zhang, L., & et al. (2020). Progression of mental health services during the COVID-19 outbreak in China. *International journal of biological sciences*, 16(10):1732. [Doi: 10.7150/ijbs.45120]
- Narimani, M., & Eyni, S. (2021). The causal model of Coronavirus Anxiety in the elderly based on perceived stress and sense of cohesion: The mediating role of perceived social support. *Aging Psychology*, 7(1), 13-27. (Persian) [Doi: 10.22126/JAP.2021.6043.1494]
- Nickbakhsh, S., Ho, A., Marques, D.F., McMenamin, J., Gunson, R.N., & Murcia, P.R. (2020). Epidemiology of seasonal coronaviruses: Establishing the context for COVID-19 emergence. *The Journal of Infectious Diseases*. [Doi: 10.1093/infdis/jiaa185]
- O'Connor, R. C. (2011). Towards an integrated motivational-volitional model of suicidal behaviour. *International handbook of suicide prevention: Research, policy and Practice*, 1, 181-98. [Doi:10.1002/9781119998556.ch11]
- O'Connor, R. C., Wetherall, K., Cleare, S., McClelland, H., Melson, A. J., Niedzwiedz, C. L., ... & Robb, K. A. (2021). Mental health and well-being during the COVID-19 pandemic: longitudinal analyses of adults in the UK COVID-19 Mental Health & Wellbeing study. *The British Journal of Psychiatry*, 218(6), 326-333. [Doi: 10.1192/bjp.2020.212]
- Ogbasele, F. A., Mancini, K. J., & Luebbe, A. M. (2020). Indirect effect of family climate on adolescent depression through emotion regulatory processes. *Emotion*. [Doi:10.1037/emo0000899]
- Parra, L. A., van Bergen, D. D., Dumon, E., Kretschmer, T., La Roi, C., Portzky, G., & Frost, D. M. (2021). Family belongingness attenuates entrapment and buffers its association with suicidal ideation in a sample of Dutch sexual minority emerging adults. *Archives of Sexual Behavior*, 50(3), 983-1001. [Doi: 10.1007/s10508-020-01838-0]
- Pettoello-Mantovani, M., Tudor Lucian, P., Mestrovic, J., Ferrara, P., Giardino, I., Carrasco-Sanz, A., Nigri, L., Namazova-Baranova, L., Vural, M., & Çullu Çokuğraş, F. (2019). Fostering resilience in children: the essential role of healthcare professionals and families. *The Journal of Pediatrics* 205, 298-299 [Doi: 10.1016/j.jpeds.2018.10.069.]
- Rajkumar, R. P. (2020). COVID-19 and mental health: A review of the existing literature. *Asian Journal of Psychiatry*, 52, 102066.
- Rashid, S., Kiani, A., Khorramdel, K., Mohammadnezhady, B., Abdollahy, B., & Makaremi, F. (2016). The relationship between perceived social support, perceived burdensomeness and thwarted belongingness with suicidal behavior in college students (the interpersonal-psychological theory for suicide). *Pajoohande*, 21 (4):192-198.
- Reger, M. A., Stanley, I. H., & Joiner, T. E. (2020). Suicide mortality and coronavirus disease 2019—a perfect storm?. *JAMA Psychiatry*, 77(11), 1093-1094. [Doi:10.1001/jamapsychiatry.2020.1060]
- Rogers, J. P., Chesney, E., Oliver, D., Pollak, T. A., McGuire, P., Fusar-Poli, P., ... & David, A. S. (2020). Psychiatric and neuropsychiatric presentations associated with severe coronavirus infections: a systematic review and meta-analysis with comparison to the COVID-19 pandemic. *The Lancet Psychiatry*, 7(7), 611-627. [Doi:10.1016/S2215-0366(20)30203-0]
- Roldán, J. L., & Sánchez-Franco, M. J. (2012). Variance-based structural equation modeling: Guidelines for using partial least squares in information systems research. In *Research methodologies, innovations and philosophies in software systems engineering and information systems* (pp. 193-221). IGI global.
- Sonawat, R. (2001). Understanding families in India: A reflection of societal changes. *Psicologia: Teoria e Pesquisa*, 17(2), 177-186. [Doi:10.1590/S0102-37722001000200010]
- Tarsafi, M., Kalantarkousheh, S. M., & Lester, D. (2015). The defeat-entrapment theory versus Beck's hopelessness theory of depression and suicidality: A cross-national analysis in Iran and the United States. *International Journal of Social Psychiatry*, 61(8), 777-780. [Doi:10.1177/0020764015583921]
- Thomas, P. A., Liu, H., & Umberson, D. (2017). Family relationships and well-being. *Innovation in Aging*, 1(3), igx025 [Doi:10.1093/geroni/igx025]

- Van der Roest, H. G., Prins, M., van der Velden, C., Steinmetz, S., Stolte, E., van Tilburg, T. G., & de Vries, D. H. (2020). The impact of COVID-19 measures on well-being of older long-term care facility residents in the Netherlands. *Journal of the American Medical Directors Association*, 21(11), 1569 [Doi: 10.1016/j.jamda.2020.09.007.]
- Van Orden, K. A., Cukrowicz, K. C., Witte, T. K., & Joiner Jr, T. E. (2012). Thwarted belongingness and perceived burdensomeness: Construct validity and psychometric properties of the Interpersonal Needs Questionnaire. *Psychological Assessment*, 24(1), 197-215. [Doi:10.1037/a0025358]
- Van Orden, K. A., Witte, T. K., Cukrowicz, K. C., Braithwaite, S. R., Selby, E. A., & Joiner Jr, T. E. (2010). The interpersonal theory of suicide. *Psychological Review*, 117(2), 575. [Doi:10.1037/a0018697]
- Wiegand-Grefe, S., Sell, M., Filter, B., & Plass-Christl, A. (2019). Family functioning and psychological health of children with mentally ill parents. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(7), 1278. [Doi: 10.3390/ijerph16071278]
- Wise, J. (2020). Covid-19: Suicidal thoughts increased in young adults during lockdown, UK study finds. [Doi:10.1136/bmj.m4095]
- Zhang, Y., Xu, J., Li, H., Cao, B. (2020). A novel coronavirus (COVID-19) outbreak: a call for action. *Chest*, 157(4):e99 e101. [Doi: 10.1016/j.chest.2020.02.014]
- Zhang, T., Qunfu, W., & Zhang, Z. (2020). Probable pangolin origin of SARS-CoV-2 associated with the COVID-19 outbreak. *Current Biology*, 7: 1346-1351. [Doi: 10.1016/j.cub.2020.03.022]
- Zhang, Y. L., Liang, W., Chen, Z. M., Zhang, H. M., Zhang, J. H., Weng, X. Q., ... & Zhang, Y. L. (2013). Validity and reliability of Patient Health Questionnaire-9 and Patient Health Questionnaire-2 to screen for depression among college students in China. *Asia-Pacific Psychiatry*, 5(4), 268-275 [Doi: 10.1111/appy.12103]
- Zhou, S. J., Zhang, L. G., Wang, L. L., Guo, Z. C., Wang, J. Q., Chen, J. C., ... & Chen, J. X. (2020). Prevalence and socio-demographic correlates of psychological health problems in Chinese adolescents during the outbreak of COVID-19. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 29(6), 749-758. [Doi: 10.1007/s00787-020-01541-4]